

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Quæstiones de Exemptionibus abrogatis per Canone Jus Commune
continentes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

tum respiciunt; & recitatio Divini Officii ad illum cultum maximè spectat.

QUÆSTIO IV.

An Exemptio concludi possit ex eo, quod à Diœcesano Censuris plebii non possit?

Resp. Non, si agatur de Exemptione totali; id ita declarat. C. 10. de Privil. in VI. scilicet, si de partiali sermo sit, ex quo enim quis nequit Censuris ferri ab Ordinario, in illo ab ejus Jurisdictione exemptus est.

QUÆSTIO V.

Quam Exemptionem denotent hæc voces, multa libertate donantur, libera sit Ecclesia, gaudeat libertate, potius libertate Ecclesiæ Romanæ, An solam Immunitatem à Juribus Temporalibus, an etiam Exemptionem à Juribus Spiritualibus, qualia Jura corrigendi, visitandi, ordinandi, administrandi cætera Sacramenta?

Resp. Allatæ locutiones significant tantum Exemptionem à Juribus Temporalibus, quæ, cum Servitutes censentur, merito fit, ut Exemptio ab his Juribus, Libertas vocetur, Jura autem Spiritualia dici non possunt Servitutes, cum proximè respiciant Animarum Salutem, ac conducant ad fidele Deo obsequium exhibendum, cui servire regnare est: has autem locutiones videre est in. C. 7. de Privil. C. 10. de Privil. in VI.

QUÆSTIO VI.

An denotetur plena Exemptio hæc locutione, liber ab omni Consuetudine Episcopali?

Resp. Non, sed denotatur tantum Immunitas à Juribus Temporalibus Episcopo solvendis, quæ vocabantur Consuetudines, quia à Consuetudine pendebant: hujus rei argumentum habes in C. 16. de Sim. in eo dicitur de jure, quod pro Chrismate exigebatur, illud appellatum esse Consuetudinem: adde, quod Jura Episcopalia Spiritualia, non possunt proprie vocari Consuetudines, quia à Consuetudine non sunt introducta, nec ab ea omnino pendent, sed vel Jure Divino instituta, vel Jure Ecclesiastico Communi.

QUÆSTIO VII.

Inferri-ne potest plena Exemptio; ex hac locutione; Ecclesia Exempta ab omni onere Jurisdictionis Pontificalis?

Resp. Non, quia hæc Jurisdictio proprie non sumitur pro Imperio Episcopali in alium; cum nullus sit Exemptus, qui liber sit ab Imperio Episcopali, ut enim supra observatum, nullus eximitur à Jurisdictione sui Episcopi, quin subiciatur Jurisdictioni alterius Episcopi, vel Metropolitanæ, vel Primatis, vel Papæ, isti enim quoquo modo vocentur sunt Episcopi, sicut & illi, qui id nominis retinent; hæc ergo locutione denotatur tantum Exemptio ab omni Jure Episcopali Temporalibus, quod ideo vocatur onus Jurisdictionis Pontificalis, quia jus onerosum est debitum ratione prædictæ Jurisdictionis.

QUÆSTIO VIII.

Quæ Exemptio significatur hæc locutione, ut nullus Episcopus Clericum vel Monachum talis Ecclesiæ vel Monasterii synodare nequeat? Habetur in C. 21. de Privil.

Resp. Hæc locutione eximitur, quia à Correctione in Synodo faciendâ solvitur, illi enim, qui in Synodo corrigebantur synodari dicebantur, ut nunc qui in Capitulo corriguntur, capitulari (être Chapitres) dicuntur.

QUÆSTIO IX.

An Exemptio à Lege Diœcesana, de quâ in Tract. de Vicario Generali, importet Immunitatem ab omni Jure Episcopali Temporalibus?

Resp. Ita, si excipias jus emendæ; quod ad Legem Jurisdictionis spectat. C. 18. de Off. Judic. Ordinar.

QUÆSTIO X.

Quid significant hæc Verba, circa Clericos vel Monachos Exemptos, illos ad jus Professionis non teneri, quia libertati contrarium, respiciunt-ne Exemptionem Spiritualem, an Temporalem?

Resp. Ad Temporalem spectare videntur: horum enim sensus est, ni fallor, illos esse Exemptos ab agnoscendo Episcopo tanquam Domino, seu potius Administratore rerum, quas possident, & à solvendis Juribus debitis ratione hujus Domini.

Tom. I.

Questiones circa amissa vel combusta vel subrepta Privilegiorum Instrumenta.

QUÆSTIO I.

Pralatis asserentibus amississe Privilegia, fidesne adhibenda, si asserentem fide dignam non ostenderit?

Resp. Asserenti perdidisse Privilegii Instrumentum & asserentem non probanti, non magis credendum, quam illi, qui se jactat habere Privilegium & non ostendit; uterque profert rem probationis indigentem; undè hæc Decisio stabilitur iisdem Textibus, quibus supra monstratum est, illos, qui se asserunt Privilegio munitos, illud ostendere teneri. C. 7. de Privil. in VI. C. 1. de Elect. EXTRAVAG. COMMUN.

QUÆSTIO II.

Quomodo probanda Instrumenti Privilegium Continentis amissio?

Resp. Si de Privilegio à Sancta Sede concessio agatur, antè omnia exponenda est Summo Pontifici hæc amissio, ut deleget aliquem, qui probationes ipsius nomine recipiat, & coram Delegato producendi Testes, qui jurati deponant, quidquid circa illud Privilegium sciunt; Delegatus autem curabit, ut Depositiones fideliter scriptis excipiantur, quo peracto, si quæ sit Pars Adversâ, quæ neget, ullum extitisse Privilegium, producet Testes, quibus destruat aliorum Depositiones. C. 12. de Privil. Deponentes pro Privilegio, allegare possunt facta, quæ probent in eo contenta, quale est Papam ad ofculum admississe Excommunicatum ab Episcopo, à cuius Jurisdictione asserunt illum fuisse Exemptum, etsi justa esset Excommunicationis causa, & de Excommunicatione, nec non & de causâ conscius esset. *ibid.* ita Jure Communi.

Jure verò Gallico amissio Privilegii eodem modo probanda est, ac amissio Regestorum Baptismatum, Sepulturarum, & Matrimoniorum. Tit. XX. art. 14. Ordin. Reg. 1667. Regestorum autem jactura probatur & Titulis, & Testibus; eoque casu inter Titulos collocantur Chartæ domesticæ Parentum Defunctorum; in quibus notarunt Filiorum ortum, Baptismum, Matrimonium, Sepulturam. Pars Adversâ admittitur ad probandum contrarium, & si Republicæ interfit, auditur Procurator Regius. Inter Casus autem, quibus audiendus est, collocantur illi, in quibus agitur de qualitatibus ad Beneficia requisitis, de Receptione, Juramento, & Installatione ad Munera Officiaque; cum ergò Privilegium amissum respicere possit qualitates ad Beneficia requisitas, aliæque Bonum Publicum spectantia, accedere potest, ut in probatione amissionis Privilegii vocandus & audiendus sit Procurator Regius.

Si de Privilegio Temporalibus ageretur, Inquisitio faciendâ esset ab eo, qui à Rege, à quo illud emanasset, committeretur.

QUÆSTIO III.

Qualiter Innovandum sit deperditum Privilegium?

Resp. Post Inquisitionem factam à Deputato circa Privilegii jacturam, & ea, quæ in illo Continebantur, si constet de deperdito Privilegio & de contentis in eo, Inquisitor subjungit Inquisitioni judicium, declaratque, jacturam Privilegii satis probatam esse, atque offensam, hæc & alia in eo expressa fuisse, si id faciendi facultas sibi data fuerit: alioquin Delegatus, sive Papa, sive Rex hanc facit Declarationem, vel novum Privilegium veteri simile concedit. C. 12. de Privil. Formul. MARCULFI L. 1. 33. & BIGNONIUS in illam.

Questiones de Exemptionibus abrogatis per Canones Jus Commune continentes.

Restringimus has Quæstiones ad Exemptiones abrogatas à Canone Generali, quia Abrogationes factæ vel Prescriptione, vel Consuetudine, vel Canone Particulari, vix sciri possunt in Locis, ubi factæ non sunt, cæteræ verò facillimè cogniti sunt.

Quæ circa prædictas Exemptiones quæri possint, huc reduunt: An extent? Quotuplex earum genus? Cur abrogata? An abrogatio subsistat? An non abrogata approbata sint?

QUÆSTIO I.

Extant-ne Exemptiones à Canone Generali abrogatæ?

Resp. Extant plurimæ hujusmodi Exemptiones. Patet hoc ex iis, quæ dicturi sumus de Variis illarum Generibus.

QUÆSTIO II.

Quot sint Genera Exemptionum à Canone Universali abrogatarum?

Resp. Triplex est Genus. Primum earum, quæ partim abrogatæ, partim conservatæ sunt; Secundum earum, quæ omnino abrogatæ sunt post Concessionem; Tertium earum, quæ per Præventionem abrogatæ prohibitionem cum Decreto irritante.

Præcipua, quæ pertinent ad Primum Genus Exemptionum abrogatarum, collegi in *Tractatu de Vicario Generali, Tit. de Jurisdictione Episcopi à Canone Tridentino restituta circa Exemptos*, Cætera habes in Decreto LEONIS X. in CONCILIO LATERANENSI V. 1515. Sess. X. circa Exemptiones, Incipit *Regimini*. Hæc autem sunt 1. Exempti, quicumque sint, qui incorrecti remanent propter negligentiam illorum, quibus illorum Correctio demandata est, subjiciuntur Jurisdictioni Ordinariæ, si intra præfixum tempus ab Ordinario, Correctio facta non fuerit, cum hæc tamen restrictione quod Ordinarius Inquisitionem factam, & Processum debite instructum mittet ad Pontificem, ut Exemptos Reos puniat.

2. Protonotarios non deferentes habitum & Rochetum, Protonotariatus Insignia, & Officiales Sedis Apostolicæ actu Officia sua non Exercentes, judicare potest Ordinarius in Causis Criminalibus non excedentibus summam ibi præfixam.

3. Familiaritatis Litteras Habentes à Cardinalibus, qui non sunt actu Commensales, Ordinario subfunt, nisi vel propter eorum negotia ab iisdem missi fuerint, vel recreationis causâ, per tempus abfuerint.

4. Visitare potest idem Ordinarius semel per annum singula Monialium Monasteria immediatè subjecta Sedi Apostolicæ.

Secundum Genus Exemptionum, nempe omnino abrogatarum, videre est in *Concilio Constantiensi Sess. XLIII. Decreto Attendentes*, In illo abrogantur omnes Exemptiones concessæ per 40. annos elapsos à morte GREGORII XI. an. 1378. usque ad istam Sessionem, quæ est an. 1417. tam Monasteriis & Capitulis, quam Singularibus Personis. Excipiuntur, 1. Quæ toti Ordini concessæ sunt. 2. Quæ in Fundatione Monasterii, Capituli, Beneficii, concessæ. 3. Quæ ab Universitatibus vel Collegiis impetratæ. 4. Quæ per modum Confirmationis, vel Augmenti, seu Additionis factæ. 5. Quæ Auditis, quorum intererat, & Consentientibus Ordinariis, obtentæ. Revocantur & abrogantur quoque Exemptiones omnes perpetuæ, quæ per Inferiores à Papâ per idem tempus concessæ sunt.

Tertium Genus Exemptionum abrogatarum, nempe earum, quæ per Præventionem abrogatæ sunt, habes in Decreto *Regimini* supra citato V. *Concilii Lateranensis*. In illo irritas decernit Exemptiones, quæ conceduntur absque rationabili causâ, & iis, quorum interest, non Citatis. De vocandis Partibus item caverat *Concilium Constantiense*. Sess. XLIII. *Decreto supra citato*.

QUÆSTIO III.

An Abrogatio prædictarum Exemptionum vigeat adhuc?

Resp. Nullum legi Canonem, qui abrogatas has Exemptiones restituat; extare verò videntur nonnulla Exempla contraria Decreto irritanti Exemptiones concessas non Citatis, quorum intererat; Tales sunt Exemptiones concessæ quibusdam Ordinibus Regularibus post dicitum *Concilium Lateranense*. Veluti, quæ Societati Jesu, Monialibus Carmelitanis, Congregationi de Doctrinâ Christianâ, Ordini Monialium Calvariæ; Dico, illas Exemptiones videri contrarias Decreto citato, quia generale est, nec ullum Exemptionis genus exipit, undè intelligi potest tam de illis, quæ totum Ordinem respiciunt, quam de illis quæ singulares Conventus, vel Domos, vel Personas: præterea, dum agitur de Exemptione toti Ordini conferendâ, multò major est

Ratio audiendi eos, quorum interest, quia ad Plures extenditur præjudicium, nempe ad omnes Episcopos; cum in singulis Episcopatibus erigi possint Conventus Ordinis Exempti; idcirco existimo, Exemptiones prædictas includere conditionem, *Salvo Ordinariorum consensu*.

QUÆSTIO IV.

Cur Exemptiones memoratæ abrogatæ fuerint?

Resp. Causæ Abrogationis inferuntur ex duobus Decretis citatis, Hæc autem sunt, 1. Concessio facta fuerat absque iustâ causâ, Quod colligitur ex his verbis Decreti *Attendentes, pro voluntate suâ*, quibus insinuat, Pontifices illas Concedentes voluntatem suam, non rationem, secutos fuisse. 2. Concessæ fuerant propter importunitatem Petentium: id expressè habet idem Decretum. 3. Concessæ erant non Auditis, quorum intererat, ac non Consentientibus Ordinariis; Inferuntur ex eo, quod idem Decretum excipiat, conservetque nominatim Exemptiones concessas auditis, quorum intererat, & Consentientibus Ordinariis: præterea expressè in fine damnat Exemptiones aliter concedendas. 4. Exemptiones occasionem dabant liberiùs peccandi & impunè. *Vid. Decretum, Regimini*.

QUÆSTIO V.

An Quævis à CONCILIO TRIDENTINO facta Abrogatio vim suam habeat?

Resp. Abrogationes factæ à *Concilio Tridentino* circa Exemptiones Ecclesiarum Cathedralium, vires suas non habent; nam 1. extant Ecclesiæ Cathedrales etiam in Provinciis, quæ *Concilii Tridentini* Decreta omnia & singula solemniter receperunt, quæ protestatæ sunt contra Abrogationes suorum Privilegiorum, Exemptionum que; ejus generis sunt Ecclesiæ Cathedrales Provinciae Cameracensis; Illarum Protestatio habetur *CONC. Tom. XV. p. 200.* his concepta verbis, *Protestando tamen validitatem Privilegiorum nostrorum, Jurisdictionum, Exemptionum nobis firmam fore autoritate Sedis Apostolicæ, si Sanctissimus Dominus Noster Papa, nostris rationibus exhibitis, det seu Interpretationem, seu Moderationem Decretis Concilii Tridentini*.

QUÆSTIO VI.

An Exemptiones non abrogatæ à CONCILIO CONSTANTIENSI, ab eodem censentur approbatæ?

Resp. Videntur approbatæ, quia post aliarum Abrogationem, Concilium hæc addit, *Ceteris autem Exemptionibus antè obitum dicti Gregorii habitis, vel concessis, nullum volumus per hoc præjudicium generari*. Sed hæc Ratio non evincit, Concilium has Exemptiones approbasse, cum allata verba significant tantum, Concilium velle illas salvas esse, seu non abolitas, & longè abfit ab Approbatione consilium non abrogandi; eodem plane modo, quo Permissio à Tolerantiâ distat; Quod enim permittitur; approbatur: Quod verò toleratur, non approbatur; sed duntaxat saluum esse finitur usquequod possit abrogari. Præterea certum est, non potuisse Concilium approbare Exemptiones, quibus inerant vitia, propter quæ cæteras abrogabat, nempe defectum iustæ causæ, defectum Citationis eorum, quorum intererat, & Consensus Ordinariorum, qui spoliabantur jure: at verò simillimum est, inter Exemptiones antè obitum GREGORII XI. concessas, non paucas extitisse, quæ his vitiis laborabant.

SECTIO III.

Questiones nonnulla extrâ locum suum posita, præcedentium Expositoria vel Suppletoria.

QUÆSTIO I.

An qui Jurisdictionem contrâ Episcopum præscribit, non præscriptâ Territorii parte, illam ita acquirat, ut Episcopus per Præventionem illam exercere nequeat?

Quærendi causa: Quoties Territorii pars non præscribitur, Jurisdictio remanet in illo, ad quem Territorium pertinet: si ergò, non præscriptâ Territorii parte Jurisdictio præscribatur contrâ Episcopum, ita ut iste nec per Præventionem exercere valeat, sequitur, quod ex suppositione Jurisdictionem habeat, cum locus, in quo exercenda est, sibi subesse supponatur, aliunde verò

Jurisdic-